

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

<i>Helyben házhoz hordva:</i>	<i>Vidéken postai szétküld:</i>
Egész évre . . . 12 frt	Egész évre . . . 14 frt
Fél évre . . . 6 "	Fél évre . . . 7 "
Negyed évre . . . 3 "	Negyed évre . . . 3.50
Egy óra . . . 1 "	Egy óra . . . 1.20

Kiadóhivatal:

Az „Aradi Nyomdatársaság”, főút 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések díja:

Hat b. petit sor egyszer . . . 8 kr | Bélyegdíj külön . . . 30 kr
Minden következőnél . . . 6 | Nyiltár sora . . . 20

Szerkesztőség:

Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.

Kéziratokat vissza nem küldünk.

A reakció felvonulása.

Arad, május 12.

A felháborodás és aggodalom vegyes érzelmei vetik hullámgyűrűiket végig a muzeum épületéből szétáradólag az országos közérzetet izgatott felszínén.

A felháborodást az ellennézetek és a főrendiház intézménye iránti minden tiszteletünk mellett is jogosultnak kell mondanunk.

Ugyanis bármily szabadelvű nézeteket tápláljunk ama határok felől, melyek egyes politikai faktorok érvényesülését korlátozzák, nem lehet elzárkózni azon meggyőződés elöl, hogy a főrendiház a kormány egyházpolitikája iránt hozott bizalmatlansági szavazatával az ő jogkörét túllépte.

Az egyházpolitikai program ugyanis nem volt napirenden, s ennek alapján a főrendiház mégis határozatot provokál, akkor ez nem jelent egyebet, minthogy a képviselőháznak, melyet az iniciatívá egyedül illet, jogait uzurpálni.

Az egész parlamentáris rendszerrel szemben a főrendiház szerdai többsége forradalmi álláspontra helyezkedett, s ha csak legcsekélyebb befolyása is volna ama határozatnak a kormány állására, maga a népképviselési rendszer megbomlanék, s a felelős kormány nem a választó polgárság többségének szuveren akaratától, hanem egy csoport — dogmatikus tekintetek által vezérelt — főpap és hagyományos elfogultságban nevelkedett — számszerint 81 — főur politikai nézet-nyilvánulásától függene.

Ezen reakcionárius tulkapás nem is fog ellenakció nélkül maradni a magyar nemzet közvéleménye részéről és mielőtt az országgyűlés a nyári szünetekre szétoszlának, egy vagy más módon bizonyára óvást fog tenni megtámadott jogainak védelmére.

A mi az aggodalmat illeti a liberális reformok, s az azok megvalósítására törekvő, a korona bizalma s a képviselőház többsége által támogatott kormány jövője iránt, az — közelebről tekintve — nem egészen igazolt.

Az emlékeztetés szavazás behatóbb analízise kétségtelenné teszi, hogy a kormány nem mozgósította a főrendiházban ülő összes hivat, s a felsőháznak 400-nál több tagjából a 81 ellenzéki szavazó ellenében könnyen összetoborozhatta volna saját számára a többséget, ha — a miniszterelnök hasonlatával élve — nem tartotta volna tanácsosabbnak puskaporával a döntő ütkezetek alkalmára takarékoskodni.

Nem lehet azonkívül a korona latba esendő befolyását sem számításon kívül hagyni. Mert eltekintve a király személyes hajlamai- s nézeteitől, csak két eset lehetséges: vagy politikailag szüksé-

gesnek, s az ország anyagi és erkölcsi fejlődésére üdvösnek tartja ő az egyházpolitikai reformokat, vagy nem. Ha nem tartaná azoknak; bizonyára megtagadta volna előleges szentesítést azoktól; miután azonban magas jóváhagyásával már hozzájárult ama reformokhoz, csak a jezsuita-párti sajtó vakmerőségét jellemzi azon tiszteletlenség, melylyel föltenni merészkednek a koronáról, hogy a mit minisztereivel megállapított, azt más oldalról, egy reakcionárius fakció által a felsőházban megdöntesse. Az alkotmányos érzelme által oly annyira kiváló magyar király az ő böcs belátásával bizonyára tisztában van azon eshetőségek hordereje iránt, melyek a 26 éves magyar parlamenti többség és az annak élén álló kormány bukásával az országra következének és azt beláthatatlan válságok közé sodornák. Ez iránt kétség nem foroghat fenn, s így az iránt sem, hogy a döntő pillanatban a korona sem fog késni hathatós befolyását a főrendiházban is érvényesíteni az ő hozzájárulásával beterjesztett javaslatok érdekében.

A mi a kormány pozícióját illeti, az a történetek után hová-tovább csak jobban megszilárdult. Eddig is nagyban hozzájárult állásának erősítéséhez azon körülmény, hogy vele a vallásszabadság és az egyházpolitikai reformokban mélyen gyökeredző nemzeti ügy áll vagy bukik, s erre való tekintetből az ellenzék elvű része egyidőre letette a fegyvert, melylyel a kormány ellen pártállásánál fogva harcolt. A főrendiház ismert határozata óta úgy áll a dolog, hogy a kormányt ezen bizalmatlansági szavazattal szemben még azoknak is támogatniok kell, a kik bár sem közjogi, sem egyházpolitikai programját nem pártolják, de a képviselőház jogait csorbitatlanul fenntartani s a főrendiház illetéktelen tulkapása ellen megvédeni akarják.

Mindezeket megfontolva, a főrendiház bizalmatlansági szavazata nemcsak hogy aggodalomra nem ad okot, hanem inkább azon reményt ébreszti bennünk, hogy az egyházpolitikai program napirendre tűzése óta megindult dekompozíciója az országos pártoknak az újabb esemény által még erősebb impulzust nyer, s még élesebb válaszfal fog támadni a hatalomra törekvő jezsuita Apponyizmus és a valódi hazafiság között.

Belföld.

A vármegyék és a főrendiház.

Kicsinylő lenézéssel nyilatkoztak a főrendi ellenzék szóvivői a vármegyék állásfoglalásáról az egyházpolitikai kérdésekben, s minden jelentőség nélkül valónak igyekeztek feltüntetni a vármegyék közönségeinek idevonatkozó megállapodásait. A tisztelt urak nyilván csak azóta vélekednek így, amióta csufos vereséget szenvedtek a vármegyék köz-

gyűlési termeiben. Az előtt nem lehettek ebben a nézetben, a mit az a körülmény is nyilvánvalóvá tesz, hogy még a presszióknak és a terrorizálásnak eszközeitől sem riadtak vissza, csakhogy azon megbizottsági tagokat, a kikre befolyást gyakorolhattak, rávegyék a kormány egyházpolitikai programja ellen való szavazásra. Zichy Nándor grófnak például alkalmasint van tudomása bizonyos levelekről, melyek Fejérmegyében több oly gazdatiszthez voltak adreszálva, a kik a vármegye bizottságának is tagjai. Ezek a levelek bizonyára megiratlanul maradtak volna, ha a vármegyéknek állásfoglalása csakugyan oly kevés súlyjal esik a latba, mint ahogy a megyei közgyűléseken való törpe kisebbségben maradásuk fájó benyomása alatt némelyek a főrendiházban állították.

A vallásszabadság.

A vallásszabadságra vonatkozó törvényjavaslatot Csáky Albin gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter, mint illetékes forrásból értesülünk, pár nap mulva, mindenesetre még a nyári szünet előtt le fogja tenni a képviselőház asztalára. A törvényjavaslat természetesen csak az őszi ülésszak folyamán kerülhet tárgyalás alá.

Bácsmege az egyházpolitika mellett.

Bácsmege közönsége ma a képviselőház elé terjesztett lelkes feliratban jelentette ki hozzájárulását a kormány egyházpolitikai programjához.

Athva, ugymond a felirat, azon meggyőződéstől, hogy egy országot csak az igazi szabadelvűség alapján létrejött intézményei tehetnek nagygyá és erőssé, örömmel fogadtuk a miniszterelnöknek a kormány nevében tett azon kijelentését, melyben lényegileg körvonalazott s a szabadelvűség kívánál; ainek teljesen megfelelő egyházpolitikai programját kifejtve, annak mielőbbi megvalósítását helyezte kilátásba. A hazafias lelkesedés egész hevével jelentjük ki, hogy a vallás szabad gyakorlatának biztosítását célzó törvényhozási intézkedéseket, az egységes házassági jognak a kötelező polgári házasság alapján leendő szabályozását, az általános polgári anyakönyveknek behozatalát s a zsidó vallás reczeponióját, mint a nemzeti egység megerősítésére, a lelkiismereti szabadság megóvására, házassági ügyekben az egyöntetű bírósági létesítésére, s a vallásfelekezetek közti állandó egyetértésnek megszilárdítására alkalmas és szükséges reformokat helyeseljük, azok mielőbbi megvalósítását az ország érdekében kívánatosnak tartjuk, s e megvalósítás nehézségeiben a kormányt tőlünk telhetőleg támogatni kötelességünknek ismerendjük.

A főrendiek bizalmatlansága.

— Lapszemle. —

Arad, május 12.

Érdekesnek tartjuk a főrendiház szerdai ülésének híres határozatáról a lapok véleményét röviden ismertetni annyival is inkább, mert a lapok magatartása nemcsak határozottan konstatálja a főrendiek formabeli baklövését, hanem — kevés kivétellel — melegen és határozottan foglal állást a Wekerle-kabinet és liberális reformtörekvései mellett.

A szabadelvűpárt közlönye, a

Nemzet

csütörtöki számában a következőket írja:

A főrendiház eddig sem volt az a fórum, amely hivatva lett volna a nemzetnek irányt szabni s ma bizonyította ez a huszonöt szavazatot, hogy nem csak vezetni, hanem még követni sem tudja a nemzetet.

Igy a bizalmatlansági szavazatot, melylyel ma a kormány ellen fordult a főrendiház, önmagától átváltozik oly bizalmatlansági szavazattá, amelylyel a nemzet fordul a főrendiház ellen.

Magának a főrendiháznak egyik kiváló tagja mondotta a mai ülésen, a szavazás előtt, hogy a nemzet nem sokat fog adni a főrendiház bizalmatlansági szavazatára. Ez az őszinte nyilatkozat is bizonyítja, hogy nagy politikai fontossága a mai szavazásnak nincs. Nincs pedig először azért, mert a szavazást senki, még a főrendiház többsége sem tekinti a nemzet többsége véleményének s nincs a másodszor azért, mert semmiféle politikai következménye sem lesz a mai szavazásnak. S ha lesz hatása, akkor sokkal inkább lesz magára a főrendiházra, mint a kormányra nézve.

A méltóságos főrendek blamirozhatják magukat a főrendiházat, de nem buktathatják meg a kormányt. Az utóbbit akarták s csak az előbbit érték el.

Igazán szerencséje a mi kiváltságos osztályunknak, arisztokráciánk és egész főrendiházunknak, hogy nem ezek után az alakok után ítéljük meg összességüket s vannak közöttük úgy a főrendiházban, mint a képviselőházban oly modern emberek s egy-egy valódi tehetség, akiknek a közpályán való szereplése kielégíti a nemzetet s a kik elnyomják a magyar nemzetben az oly törekvéseket, melyek a kiváltságos elemnek minden ily nemzetellenes eljárása alkalmával erősebb represszáliákra s gyökeres orvoslásra volnának hajlandók.

Ily körülmények között azonban a főrendiház mai szavazata fölött a Pulszky-féle híres akadémiai hasonlat alkalmazása mellett kellene napirendre térnünk, mely hasonlat tudvalevőleg „egy bizonyos karavánnak az ebek csaholására való tekintet nélkül történt háborítlan előhaladására” vonatkozott; mi azonban egy másik hasonlattal, gyöngéden csak arra figyelmeztetjük a főrendiház mai klerikális többségét, hogy a hajnal kikukurikoló kakas nyakát ki lehet talán tekerni (különösen ha a kakas hagyja magát), de a hajnal hasadását azaz megakadályozni nem lehet.

A Pesti Hírlap

így ír:

Huszonöt főnyi többség verődött össze újra a felsőházban minden ellen, ami szabadelvűség és haladás Magyarországon.

A fekete gardának fellépte nem a bizalmatlansági szavazat miatt nyer jelentőséget. Wekerle Sándor kedves humorában a mennyi keserű gúny elfér, mint megannyi éles nyíl robbant e jeles államférfi beszédéből a méltóságos főrendekre, hogy az egész bizalmatlansági komédiának fittyet hány. Teheti, mert a korona és a nemzet bizalma az övé.

A huszonöt főnyi fekete többségnek azért van jelentősége, mert egyáltalán föl mert lépni. Mert kilépett a homályból, hol eddig settenkedett s elérkezettnek látja az időt, hogy akcióba lépjen Magyarország szabadelvű fejlődésével, a nemzet összes tradícióival szemben. Nem kételkedünk, hogy a főrendiház mai szavazata kiszámíthatatlan nagy szolgálatot tesz a liberalizmus és nemzeti érdek ügyének, mert felrzza a magyar társadalom azon rétegeit is, melyek eddig nem mozdultak meg. Mint vészharang kondulása költi fel nyugalmából és tespedéséből a huszonöt főnyi többség a magyar közvéleményt.

A nemzet felháborodva fogja kérdeni, kik azok, akik megálljt akarnak parancsolni fejlődésünknek, a magyar nemzeti állam kibontakozásának?

A Budapesti Hírlap

klerikális szempontból mérlegeli s mentegeti a határozatot s annak létrejöttét az udvarhoz közelálló kezdeményezésének tulajdonítja, majd a következőket mondja:

Miért cselekedte ezt az udvar és miért most a költségvetésnél? Mert nem akar változást, de az egyházi politikai törvényjavaslatokat sem akarja. Elejét akarja venni a változásnak, tehát intést és óvást tesz a javaslatok hiabavaló tárgyalása és felterjesztése ellen. Meg akarja kimélni a koronát a szentesítésnél a vétőtől. A főrendiház is meg akarja kimélni a konfliktustól a képviselőházzal, azért előzi meg a képviselőházat. Őszig van idő, hogy a kormány vegye újra fontolóra a dolgot s béküljön ki az egyházzal s ennek áldozatul essék Csáky gróf, de ne az egész Wekerle-minisztérium.

A bizalmatlanságban kudarcot lát, a melyet a kormány politikájáról elhárítani még Wekerle ékesszólásának sem sikerült.

A Pesti Napló

a szavazás ismertetése után így ír:

A válság tehát a főrendiház szavazatával nyíltan kezdetét vette. S Wekerle álláspontja a főrendiház szavazatával szemben csak korrekció, de nem erős.

Korrekt azért, mert egyrésztől férfias és következetes, és mivel másrésztől tényleg a parlamentarizmus fölvén, a képviselőházi többség akaratán nyugszik. De nem erős egyrésztől azért, mert programjának a korona szolidaritása sincsen biztosítva, s mert másrésztől maga a képviselőház nem azon az alapon nyert a nemzetől mandátumot, amelyen a kormány egyházi politikája áll. Parlamentáris szempontból és általánosságban teljes joggal mondhatta Wekerle Schlauch Lőrincz nagyváradi püspöknek azt, hogy a főrendiháznak a képviselőház akaratával szemben nem lehet a népre hivatkozni, mert a népakarat a parlament többségében van kifejezve. De ez az általánosságban helyes és erős érv meggyöngül a gyakorlati valóságban, miután a lefolyt választásokon a nép nem volt megkérdezve a kormány jelenlegi egyházi politikai programjára nézve. Pedig a jelenlegi helyzetben ez a kérdésnek igazi lényege; mert ennek mérlegelése játszik legfőbb szerepet a kibontakozás logikai rendjében.

A főrendiház mai szavazásának okvetlenül hatása lesz a képviselőházi pártviszonyokra.

A Magyar Ujság

a következőleg fogja fel a dolgot:

A főrendiház 25 szótöbbséggel bizalmatlanságot szavazott a kormány egyházi politikájára iránt. Ezt a tényt, minden köteles respektus mellett az alkotmány második tényezője iránt, sem a kormány, sem a közvélemény, sőt maguk a méltóságos főrendek sem tekinthetik egyébként pusztá demonstrációnál, — minden jelentősebb következmény nélkül. A kormány egyszerűen tudomásul veszi a főrendiház többségének ezt a megnyilatkozását, de sem oka, sem kényszerűsége, legkevésbé pedig kedve nincs, hogy olyszertü konzekvenciákat vonjon le abból, mintha az alkotmány másik két faktorának bizalmatlansági nyilatkozatáról volna szó.

Különösen érdekesnek tartjuk a

Magyar Hírlap

következő nyilatkozatát:

A kérdés mindenestre teljes figyelmet érdemel: miként lehetne a méltóságos urakat leszkotálni arról, hogy idegen talajon üzzék nemes sportjaikat, s miként lehetne őket jövőben alaposan szoritani arra, hogy saját törvényes jogkörükben mozogjanak. Mert hiszen utoljára is megvan mindennek a maga határa, s egyszer lehet komoly veszedelem belőle, ha méltóságos urak beletalálják magukat a hivatott közvélemény szerepébe képzeln, és azt vélik, hogy az országnak semmi más feladata nincs, mint az ő rotyogtatott muzsikájuk mellett táncolni.

Az bizonyos, hogy az alkotmányos gyakorlat ily merész túllépését és új jogkör önhatalmi megkezdését még a legerősebb felsőháznak sem engedné meg másutt a közvélemény, és biztosak vagyunk benne, hogy a visszahatás nem is fog elmaradni nálunk sem, hanem az eddigi konfliktusok mellé, — a hogy Gajzágó Salamon már ma is jelezte — a mai határozat már oda sorakoztatott egy másikat is: a képviselőház és a főrendek közt megindult összeütközést.

Maga a határozat — bármennyire ártatlan — mégis bosszantó.

Nem kevésbé érdekesek az

Egyetértés

következő kijelentései is

A főrendiház mai szavazásának eredménye kétségtelenné teszi, hogy a reakció

TÁRCZA

— Május 13. —

Összetört boldogság.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Még fiatal diák voltam. Utam rendszeren egy utcán vezetett végig. A végső, szemben levő ház ablakából mindennap kimosolygott egy kedves, fiatal arc, amint gyors kézzel öltögetett, vagy varrógépe felé hajolva, teljes odaadással tartá működésben gépét. Eleinte csak néztem, aztán egy idő múlva látni keztem őt.

Kedves, aranyos kis jelenség volt. Hónapok multak s én mindennap megtettem utamat, azt az utat, merre fiatal szívem vonzott.

Ha mentem kora reggel, mikor a fecske első utját teszi kicsinyének tápot gyűjtve, már ott találtam munkája felé hajolva s ha mentem késő este, mikor már mindenki átadta magát a dolce far niente édes élvezetének, még mindig ott ült ablakánál gyors kézzel varrogatva.

S a munkás jó ember, a munka nemesít. Csak pár pillanatra nézett fel s ekkor mosolyogtunk egymásra, ártatlanul, szendén, mint napugár a harmatra. Sok, tenger sok idő telt el addig, míg annyira vittem, hogy köszönjek . . . s még több, hogy megszólítsam.

A fiatal fiú szerelme félenk, tartózkodó. Szerelme tárgyát lesi szivdobogva s mikor előtte áll, zavartan süti le szeméit s nincs erőszak, mi ajkaira szavakat hozna. Így voltam én is. S így kellett hogy érezzen ő is. Ha megállottam ablaka alatt, zavartan kérdeztem hogy létét, mire ő pirulva, szemlesütve válaszolt. Két ifju sziv ártatlan, érintetlen szerelme. Néztük egymást, csodáltuk egymást, szerettük egymást.

Nem kérdém kicsoda, nem kutattam kicsoda, csak azt tudtam, hogy szeretem s ha idők multával így lesz viszonzva szerelmem, elérem éltém legnagyobb boldogságát, enyimnek mondhatom őt.

Sok, tenger sok idő telt el, míg ezt neki meg mertem mondani. Arcza rózsáiból, ajka mosolyából azt ítéltem, ő is így gondolta, ő is így színezte ki a jövő képét.

Oh ha tudtam volna, mi lesz pár év múlva . . . ! A létért való küzdelem nehéz ösvényére tértem, az orvosi pálya borzalmas utja állt előttem.

Oh mennyi köny hullt a bucsuzás napján, milyen zokogást kellett csillapítanom a bucsu pillanatában.

Elmentem. Vitt sorsom tova tanulmányomon, de mondhatom, kellemes volt a munka, édes a tanulás, hisz ott lebegett a jövő-hajnalpiros képe előttem. Ott volt mottomnak felírva: Ő az enyém lesz.

Öt év telt el, hogy nem láthatám; öt hosszú, fáradságos esztendő . . . Alig vártam a pillanatot, mikor haza kerülök, alig tudtam bevárni azt az időt, hogy ismét elmenjek ablaka alatt.

Végre! . . . végre ott voltam, szivem hallhatóan dobogott, mikor végig mentem az ismert utcán, mikor elmentem az ismert ház előtt.

De senki, semmi. Az ablak üresen tátongott felém mintegy kérdőjelle változva, hogy mit bámulok rajta? Bementem. Ismeretlen arcok jöttek elé. Félve, remegve kérdém, ha itthon van-e ő!

Gunyos, szánó mosoly lebegett arcukon, mikor kijelentették, hogy már nem lakik itt.

Kérdésemre, hogy hol lehet találni, még gunyosabban, még maróbban egy nagy ur, egy gazdag ember nevét mondták s látszott arcukon, e kaján, kárörvendő arcokon, hogy valami titkuk van, . . . hogy embertársuk baján örvendenek.

Végre kitört belőlem az indulat s hevesebben, határozottabban léptem fel. Akkor aztán megkaptam a választ. Egy kaján képű vén szipirtó unalmas lassúsággal beszélt el a történetet.

Hogy állott meg a ház előtt egy gavallér fogata, hogy állt be a kapu magá a gavallér, hogy ugrott ki rajta megint gyorsan, követve röptében egy ékszer-doboz által. Majd

pártja tökéletesen szervezve van. A parlament szabadelvű köreiben általános feltűnést, mondhatni, bizonyos megdöbbenést keltett az esemény. De egyúttal tisztává tette a helyzetet annyira, hogy most már minden kétértelműségnek, minden bujósdi játéknak minden frázisos taktikának egyszer s mindenkorra — reméljük — vége lesz.

A reakció ma a hit védelmét hangoztatja, melyet senki se bánt. Ez ürügy alatt támadja a szabadelvű haladást. — Következik majd a trónnak védelme, melyet senki se fog megtámadni. — Ez ürügy alatt fogja majd veszélyeztetni az ország különállását s a nemzet alkotmányos jogait. Ugyanazon okok és cselekmények ugyanazon viszonyok közt ugyanazon eredményeket szülik s egy szép napon nyakig benne leszünk az ugynevezendő konzervatív 47-es áramlatban.

Ily irány, ily törekvések ellenében a nemzet igaz fiának, a szabadelvű haladás komoly bajnokainak kötelességük tudatára kell lépniök tekintet nélkül arra, hogy a függetlenség így vagy nem így van, vagy a szabadelvű párton foglalnak-e helyet. Mert a kérdés ma már nem az, mi történjék a Wekerle-kabinettel, hanem százszor inkább az, hogy az országot és annak függetlenségét és alkotmányát a Szóchenek és Pálffy Móriczok gyászos multu kezére vagy a Schlauchok és Hornigok nemzetellenes elméleteire bizzuk-e? Mindenesetre feltűnő az is, hogy udvari főkamorások és főmarschalok foglalnak állást a reakció megerősítésére, a mi bizonyára bizonyos bécsi körök előzetes tudata megegyezése nélkül nem történhetik.

A bécsi lapok cikkeiből a következő kivonatokat adjuk:

A „Neue Freie Presse“: „... E nevezetes szótár (Hornig és Csáky közt) többször történt célzás bizonyos eseményekre, a melyek magyarázatra szorulnak. A legnagyobb határozottsággal azt állítják ugyanis, hogy az elhunyt Simor primás már kész volt magáévá tenni a Csáky-féle rendelet végrehajtását, ha az anyakönyvi kivonatok kiadásánál megjegyeztetnek, hogy ez a kormány rendeletére történik. Samassa egri érsek volt ahhoz kiszemelve, hogy e formához a Curia beleegyezését megszerezze. A szentszék állítólag már hajlandó is volt erre, és Samassa érsek megbízott, hogy a Curia e hajlandóságát hozza a magyar püspöki kar tudomására. Hornig báró azonban ez időben, oly okokból, a melyeket nem szükség bővebben fejtegetni, folytonosan az agg Simor közvetlen közelében tartózkodott, s azt is határozottan állítják (s eddig meg nem cáfolták), hogy Hornig báró befolyásának sikerült Simor hercegprimást a legutolsó pillanatban más véleményre bírni. Mikor Simort táviratilag felhívták, hogy jöjjön Budapestre, az esztergomi érseki irodából az a jelentés érkezett, hogy a primás nincs székhelyén — pedig Simor friss egészségben és

kedélyben Esztergomban volt. Nemsokára azután összeült a püspöki értekezlet, azonban mint ismeretes, egészen másformán ütött ki. E szerint most mindent meg lehet érteni: Samassának egész eddig az óráig való elszigetelt magatartását és álláspontját, az új primás kinevezését megelőző sok eseményt, s mindenekelőtt a kultuszminiszter által tett kettős célzást, a ki világosan kimondá, hogy e közbejött eset nélkül talán az egész mai helyzet más alakulna.

A Wiener Tagblatt azt fejtegeti, hogy a felsőház szavazatának csakis platonikus jelentősége van. A Wekerle-miniszterium főnállását ez a szavazat éppen nem veszélyezteti; a kabinet sorsa nem a felsőház kezében nyugszik. A püspökök és a mágnások ellentétbe helyezkedtek a néppel és a kormányval, a harc megnyit s nemsokára ki fog tűnni, hogy ki az erősebb, a szabadalmakat élvező rendek és püspökök kis kasztja-e, vagy a magyar nép képvisellete s azok az államférfiak, akik a nemzetnek teljes bizalmát bírják.

A „Neues Wiener Tagblatt“ szintén platonikus jelentőségének tartja a főrendek bizalmatlansági szavazatát, melylyel alaposan neveltségessé tették magukat. A püspökök nagy sereg felett rendelkeznek, de ha majd komoly lesz a dolog, a kormány is nagyobb készséggel jelenik meg; elég eszköze van ahhoz, hogy hiveit a felsőházban szaporítsa. A végdöntéstől még hónapok választanak el, és semmi kétség, hogy ezt az időt Wekerle és Csáky föl fogják használni felsőházi helyzetük megszilárdítására. Szellemi tekintetben a miniszterek óriási fölényben vannak ellenfeleik fölött, arra kell törekedniök, hogy az őszig számbelileg is tulsulyban legyenek.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ eredeti tudósítása. —

— május 12.

Kezdeté d. e. 10 órakor.

Elnök: Bánffy Dezső br., majd Andrássy Tivadar gr.

Jegyzők: Eszterházy Kálmán gr., Josipovich Géza, Horváth Adám.

A kormány részéről jelen vannak: Wekerle Sándor miniszterelnök, Szilágyi Dezső, Lukács Béla, Josipovich Imre.

Felolvasták és hitelesítették a mult ülés jegyzőkönyvét.

Elnök bemutatja a kérvényeket. — Kiadták a bizottságoknak.

Bemutatja a főrendház átiratát, mely szerint a költségvetési kérvényt letárgyalták — tudomásul vették.

Következik

a sommás eljárás

tárgyalása.

A czimnél felszólalt Mérey Lajos kifogásolja a czimet, mert a javaslat sokkal többet

foglal magában, mint a mennyit a czim jelent. Felhívja erre a miniszter figyelmét s ajánlja, hogy helyesebben czimezzék. (Helyeslés balfelől.)

Szilágyi Dezső javasolja, hogy hagyják a czimet függőben és majd a javaslat letárgyalása után határozzanak a czim fölött.

A ház így határozott.

Az 1. §-nál

Remete Géza indítványozza, hogy a haszonbérnél ne csak a két, hanem a három évig terjedő szerződések is tartozzanak a sommás eljárásokhoz. (Helyeslés balfelől.)

Szilágyi Dezső nem ellenzi a módosítás elfogadását. (Helyeslés.)

Mérey Lajos több kisebb módosítást ajánl a szakaszhoz. (Helyeslés balfelől.)

Kullmann Lajos mindenek fölött amiatt panaszkodik, hogy a törvényhozás alkalmával nem vagyunk kellő tekintettel a vidékre, annak a fővárosától egészen elütő viszonyaira. Majd a községi bírások nagy hátrányairól szól s kéri, hogy ezt a javaslat alkalmából helyezzük hatályon kívül. Ezzel kapcsolatban indítványozza, hogy a telekkönyvi hatósághoz utasított perek törültsenek a járásbírók hatásköréből, ellenben járásbírók elé tartozzék az 500 frtig menő örökösödési pör. Ezenkívül még több módosítást hoz javaslatba. (Helyeslés.)

Szilágyi Dezső Mérey Lajos módosításai közül a számitási eljárásra vonatkozóan kívül a többit elfogadja. A Kullmann-javaslat özőnéből az igazságügyi bizottsághoz kéri utasítani azt, amely az örökösödési eljárásra vonatkozik.

Holló Lajos e szakasz hosszadalmas körülírása helyett ajánlja, hogy a személyes és telekkönyvi ügyeket 500 frtot meg nem haladó összeg erejéig a sommás eljárás keretébe iktassák. A köziratokra vonatkozólag osztja Kullmann aggodalmait, amelyeket a miniszter felszólalása sem oszlatott el. Így tovább a §. definícióit pontról-pontra kifogásolja s egészen új első szakaszt ajánl elfogadásra. Mivel az 1. §-nak szoros összefüggése az ezután következő három szakasz is, a három szakasz helyett új szöveget ajánl elfogadásra. (Helyeslés balfelől.)

Makfalvy Géza szívesen terjeszti ki a járásbírók hatáskörét, azonban a nem egészen sürgős természetű ügyeknek a járásbírók hatáskörébe való utalását még sem helyesli. A mi módosítást akort tenni, azt már megtették előtte; még csak egy kérése van hátra, az, hogy Kullmann módosítását a haszonbérleti ügyekre nézve még némileg módosítsák, hogy a szükségnek megfeleljen.

Polonyi Géza a javaslatot pontonként óhajtja tárgyalatni, mert képtelenség ennyi különálló dologról részletesen összevéve és nem egyenként tárgyalni, ha ugyan azt akarjuk, hogy okos munkát végezzünk. Utal ezután az örökösödési ügyben bekövetkező anomáliákra, a melyek a lehető legigaztalanabb és legmúltánytalanabb eljárást fogják

másnap, harmadnap ismét s ismét megállott a fogat, de zárt ajtókra talált. Végre segélyhez folyamodott. Atkos kéz munkája s a nyomor keresztül vitte azt, amit az igaz szerelem oly nehezen tud elérni.

... Leszakítá a virágot, az én ártatlan, érintetlen virágomat. Én nekem, ki csak félve, imádatlással közelíttem hozzá, el kell érnem azt, hogy profan kezek szentségemet bemocskolják. A harmat, a kristály tiszta harmatcsepp porba hullott... az lett belőle.

Ez hát a női tisztaság? Ez hát a szerelem?! Forgott velem a szoba, az utcza, az egész világ. Hogy jöttem ki, hogy mentem haza, magam sem tudom. Csak azt éreztem, hogy el, messze el kell mennem innen, el a városból, el ez utczából, mely látta boldogságomat születni s meghalni. Éreztem, hogy ez az ut vagy örülés, vagy gyilkolásra vezet.

Felmentem ismét a fővárosba, neki adtam magamat a munkának, az édes, mindent pótló munkának.

S áldom jó sorsoma. — Rövid időn át orvos, majd egy nagy kórház segéd-, végre főorvosa lettem.

A szerelmet, ábrándot felváltotta bennem a munka édes érzete; s egy nehéz beteg megmentése nagyobb örömet okozott nekem, mint a szerelem összes édelgésai.

Igy teltek napjaim egyformán, a betegségek tanulmányozása s különfélesége adta meg

hozza a változatosságot. De asszonyra nem tudtam többé szerelemmel gondolni. A szerelem érzete nem reagált többé bennem. Meg tudtam mosolyogni azt a jámbor halandót, ki még hitt ez érzésben, s őszinte sajnálat fogott el, ha szerelmes embert láttam.

Ott állott előttem a vég, a csattanós ötödik felvonás!

Róla semmi hírt se kaptam s mondhatom, mindig ritkábban, s ritkábban jelent meg előttem arca, az édes, mosolygó kép rózsás, csattanó ajkival, nagy fekete szemével. A dolog s az idő lassan, lassan végezte a feledés munkáját s már azon a ponton valék, hogy teljesen feledek.

Csuf zimankós, havas téli est volt. — Tanulmányomba elmélyedve ültem rendelő szobában, mikor a kórház éles esengetyűje beteg jelentett. Kimentem, két napszamos ember hozott nagy nehezen egy támolgyó női individuumot, kiről nem tudtam, hogy a betegség nagysága, vagy bevett alkohol mennyisége okozta a bizonytalan járást. Szobát, ágyat rendeltem s kötelességemet teljesítendő vizsgálasához fogtam.

Egy megtört, az erőszakos élvek által elérnyedt női arcz meredt felém a párnák közül. Sovány, beesett arczán s bután reám meredt tekintetéből az alkohol tulságos élvezetének erős, határozott kinyomata volt olvasható. Szánandó teremtés, gondolám magamban. — Végre

a lámpa felé fordítam arczát, hogy közelebből láthassam, mikor egyszerre csak rá ismerem arra az arczra, melyet ajkammal érinteni tiltott a tiszta szerelem; rá azokra a szemekre, melyeknek sugara, fénye erőt adott egy egész élet küzdéséhez. Első percben majdnem önkénytelenül dobtam vissza a párnákra, de felébredtem az orvos, fel az ember, ... s talán — mi tagadás benne — a rég mult idők édes fájó érzése.

Gyűlöletté válhat a szerelem, de közönyné soha.

S e gyűlölet uralgott bennem, mikor éjt nappá téve ültem beteg ágya mellett a lehetlent lehetővé téve, hogy visszadjam az életnek. — Hosszu, nehéz küzdelem volt. — Sikert. Mikor lábadozó lett, nem mutattam magamat előtte, segédemre bízam a további kezelést. — Végre egy nap ezzel fogadott segédem, hogy a beteg elég erős már, nagyobb sétákat tehet, s munkát is végez. — Nos hát most. Na megyek, most eléje állok. Hadd lássam még egyszer, hadd hallja tölem, hogy miért kinlódtam, táradtam, hogy visszaadjam az életnek?!

Megmondtam neki, az elkeseredett, a megtört szív tulizgatottságának hevével adtam tudatára, mennyire gyűlölöm, mennyire utálok, mennyire megvetem.

Bébe.

eredményezni. Ugy vagyunk, hogy a szegények ügyében végérvényesen a főbb fórum dönt, a felsőbb bíróságok pedig gazdag emberek számára vannak fenntartva. Ennek nagy a szociális veszedelem s erre nem lehet kellőleg föl hívni a figyelmet. Szociális kérdés továbbá a munkabér ügyébeni bíráskodás, amelyet nem részesítenek a kellő sürgős elintézésben, míg a kereskedelemnek és tőkének sokkal több biztosítékot nyújtanak. Nem reméli, hogy javasatait elfogadják s azért nem is fásasztja magát azok betérjesztésével. De el kellett mondania. (Helyeslés a székben.)

Szilágyi Dezső: Nem könnyebb semmi a jövendőléni. Nem igaz, hogy a javaslat a munkát nem részesíti kellő figyelemben, hisz 500 frtig jövöre is a járásbíró ítélt. Hasonlóan alaptalanok Polonyi kijelentései, hogy az örökösödési eljárásban 200 frtig nem a kuria a legfelsőbb bíróság. Hisz azt követelik, hogy az eljárás lehető olcsó legyen. Már pedig a kuriaig való felebbezés tulajdonképp csak a prókátorok érdekében történik. Képzelt veszélyektől ne rémüljünk és megnyugodhatunk a javaslat intézkedéseiben. (Helyeslés.)

Polonyi Géza szerint a miniszter két szempontból értette őt félre. Nem érti, hogy mért kerül többre a kuria revíziója, mint a tábláé? Különbözik pedig nem érték, hanem az ügyek természete szerint osztályozandók az ügyek.

Szilágyi Dezső két felvilágosítással tartozik Polonyinak. Bizonyos összeget meg kell határozni s így hiába való a diskurálás. Ha az örökösödési eljárást az ügyek természete szerint akarja meghatározni, akkor még nagyobb képtelenséget kíván. Azt pedig senki se kívánja, hogy a kuria minden ügyben revídiáljon, mert akkor soha sem fog megfelelni a legtöbb törvényszék módosításának. (Helyeslés.)

Kemény Pál Holló javaslata értelmében az örökösödési ügyekben az 1000 frtos klaurulát pártolja.

Hedry Lőrincz pártolja Holló határozati javaslatát.

Szilágyi Dezső miniszter szerint nagy okok tartották vissza a bizottságot, hogy e szakaszt változatlanul fenntartsák.

Jellinek Arthur: A vita bezáratván, jellemzi ama szempontokat, amelyeket a szakasz tárgyalásánál a bizottság jónak látott elfoglalni. Különösen súlyt fektettek arra, hogy a járásbírók túl ne terheltessenek s a felső bíróságok is meg legyenek kimélve. Szociális okok azok, amelyek azt követelik, hogy a ház a bizottság s ne Polonyi Géza álláspontját foglalja el. A jogegységet tévesen fogják fel azok, akik azt várták, hogy minden pörben a kuria legyen felruházva a revízióval. A leglényegesebb Holló módosítása. Igen lényeges azonban az eltérés e javaslat és a bizottság álláspontja között, úgy, hogy kénytelen a bizottság javaslata mellett és Holló ellenében állást foglalni. A többi módosításra nézve nyilatkozott már a miniszter s az ő álláspontját szóló is elfogadja. (Helyeslés jobbfelől.)

Öt perc szünet után

Következett a szavazás.

A ház a betérjesztett 14 határozati javaslat és módosítás közül Mérey Lajosét elfogadta. Kullman Lajosét az igazságügyi bizottsághoz utasította.

Az ülés végéről távirati rovatunkban adunk tudósítást.

Nagy hühó — semmiért.

— A kétegyházi tanító ügye. —

Arad, május 12.

Békésmegye közigazgatási bizottságának legutóbbi ülésén — mint értesülünk — ismét szóba került Dolga István kétegyházi gör. kel. román tanító ügye. Dolgát ugyanis megintette a bizottság, mert iskolájában nem tanította a magyar nyelvet. Ezen bizottság határozata ellen Metianu János aradi gör. kel. püspök felebbezett a kultuszminiszterhez, mert úgy van meggyőződve, hogy a magyar nyelv mellőzése nek vadjja minden a lapot nélkülöz.

A kultuszminiszter leküldte a felebbezést a bizottsághoz, a melyben aztán a bizottság Metianu János aradi gör. kel. román püspöktől eredő „jog és igazság elleni“ panaszoikat vélt felfedezni a magyar nyelv tanítására vonatkozólag.

A bizottság eme vélelme alapján a budapesti lapok hevesen támadják meg Metianu János gör. kel. román püspököt.

Nem foglalkoznánk az ügygyel, legalább nem ilyen alakban, ha nem volnánk kétség-telen bizonyítékok birtokában, a melyek segítségével megczáfolhatjuk a Metianu püspök ellen felhozott alaptalan vádakát; de így kétséggel adjuk meg neki az öt jogosan és méltányosan megillető elégtételt a méltatlan támadásokkal szemben.

Mielőtt a czáfolatot tartalmazó hivatalos és teljesen hitelt érdemlő okmányt ide igtatnók, szükségesnek tartjuk az ügy teljes megvilágítása czéljából Dolga István tanítóra nézve egyet-mást elmondani.

Dolga István csak ideiglenes minőségben alkalmaztatott a kétegyházi román tanítói állásra, mert a mikor alkalmaztatott, gör. kath. vallású volt.

Az egyházközség nem volt megelégedve a tanítója működésével s megkereste Metianu püspököt, hogy a tanítói állást pályázat útján töltsse be. Metianu püspök elrendelte a pályázat kihirdetését, olyképen azonban, hogy Dolgának a pályázatban leendő részvéttel biztosított.

Itt történt a hiba. Dolgát ugyanis csak fegyelmi uton lehetett volna elmozdítani s az elmozdítást rendelő határozat jogerőre emelkedése után lett volna a pályázat kiírható. De a hiba itt csak papiroson történt, mert Békésmegye közigazgatási bizottsága betiltotta a pályázat kihirdetését és konstataálta, hogy a konzistorium csak azért üldözi a tanítót, mert magyarul is tanít.

A konzistorium erre megfelebbezte a betiltó határozatot, mire a kultuszminiszter kimondotta, hogy Dolga csak fegyelmi uton mozdítható el. A konzistorium felebbezése kapcsán a bizottság is felterjesztést intézett a kultuszminiszterhez, melyben Dolgának a magyar nyelv tanítása körüli eredményes működését ismét hangszulozta.

S most ugyanaz a közigazgatási bizottság csupa következetességből kimondja, hogy Dolga István nem tanítja a magyar nyelvet s „megdöbbenés-e“ hallgatja Metianu János püspök magyar nyelv ellenes kijelentéseit egy olyan felebbezésből, a melyben ugyszólván szó sincs a magyar nyelvről.

Minthogy mi távolról sem akarunk fejtegetésekbe bocsájtkozni, csupán a való igazság kiderítése czéljából szólaltunk fel a méltatlanul megtámadott püspök érdekében, tartozunk azt is konstataálni, hogy a püspök a konzistorium ügykezeléséért nem felelős s ennél fogva a felebbezés stílárius hibáért sem érheti megrovás.

Ide iktatjuk a felebbezést s kérjük, hogy volt-e értelme annak a nagy hühónak, a melylyel a felebbezés hangját egynémely rosszul informált budapesti lap kifogásolta?

Nagyméltóságú Miniszterium!

Múlt évi november hó 30-án 48627. sz. a. Dolga István kétegyházi tanító ügyében kelt magas leirata folytán, bátorkodunk Békésmegyei Tekintetes közigazgatási bizottságának, a Nagyméltóságú Miniszteriumhoz, múlt évi október hó 10-én 1147. sz. a. tettjelentésére, e jelentésnek alatti visszaterjesztése mellett, észrevételeinket e következőkben előadni:

Azt állítja a Tekintetes közigazgatási bizottság Dolga István tanítóról, „hogy előbbi helyén Vajdafaiván lekiismeretesen töltötte be hivatalát, s a magyar nyelv tanításában is szép sikert ért el, úgy, hogy a kir. tanfelügyelő megelégedését nyilvánította.“ Mi kétségbe nem vonjuk, hogy ez Vajdafaiván úgy lehetett, azonban, hogy jelenleg Kétegyházián másként vagy, bebizonyíthatjuk éppen a fentdicsért közigazgatási bizottságnak múlt évi július hó 18-án 894. sz. a. a Nagyméltóságú

Miniszteriumhoz czimzett felterjesztésével, melyben a kétegyházi iskolának megintését kérte azon okból, hogy az említett iskolánál a magyar nyelv nem tanítatik. A Nagyméltóságú Miniszterium pedig meghallgatásunk nélkül intézte el, múlt évi december hó 23-án 35364. sz. a. az említett megintés iránti kérelmet, mely megintésre mi csak utólag f. hó 11-én kelt 567. számú feliratunkban nyilatkozhattunk.

A Tekintetes közigazgatási bizottságnak továbbá állítását, hogy a „szentszék megsokalta“ volna Dolga István tanítónak a magyar nyelv tanítására nézve tett kísérletét, megczáfoltuk az említett 567. számú feliratunkban, melyben éppen ajánlkoztunk a magyar nyelv oktatásának előmozdítására; ámbar elnézhetnők a Tekintetes közigazgatási bizottságnak e kifakadását, mivel az ellenünk felhozott vádat semmi bizonyítékkal támogatni nem képes, pedig valótlanságokat valakire ráfogni, ellenkezik a komolysággal. Kifakad felterjesztésünk nyelvtana ellen is, ámbar a Tekintetes közigazgatási bizottság jelentéseitőlve vannak nyelvtani és még másféle hibákkal is.

Attérünk a fennförgő ügyhez tartozó ténybeli mozzanatokra, és pedig: azt állítottuk, hogy Dolga István tanítót, midőn a kétegyházi állomásért folyamodott, „neophitá“nak tekintettük, és most ellenzésül a tekintetes közigazgatási bizottság őt védeni véli a keresztelési anyakönyvből kivonattal, mely szerint Dolga István Rézbányán született és a görög keleti vallásban kereszteltetik. Ebből kitetszik, hogy Dolga István, ki görög keletinek született, elhagyván e vallását, unitussá lett, és később az unitus vallást felcserélve ismét görög keleti lett. Tehát, nem csak egyszer követett el hithagyást, s így a közigazgatási bizottság által előmutatott keresztelési kivonat, csak állításuk erősítésére szolgál. Az egyszeri hithagyást, rendesen áttérésnek nevezik, meggyőződésből történnék tekintik, és mindenkinek meggyőződését tisztelni szokás. Az oly egyén azonban, ki már többször változtatta vallási meggyőződését, mindenesetre elővigyázatra int, mielőtt végleges alkalmazást nyerne. Röviden, a T. közigazgatási bizottság egy mentő okot vélt Dolga István javára felhozni, amidőn ellenkezőleg, éppen egy súlyosító körülménnyel terheli.

Hogy Dolga István neje, a lopás miatti vád alól felmentetett volna, nekünk erről semmi tudomásuk nincsen, mert csak annyiban foglalkoztunk e körülménnyel, a meunyiben a királyi ügyészségnek hivatalosan kiadott bizonyítványát idéztük, mely bizonyítvány tartalmát eddig a T. közigazgatási bizottság meg nem czáfolta.

A lopás esetéből kifolyólag elősmeri ugyan a T. közigazgatási bizottság azt: „hogy az iskolai épületben levő bolt üresen áll“, és hogy bérbevevője nem akad, de hozzá teszi saját gazdasági véleményét, miszerint „üresen valószínűleg csak azért áll, mert tőzsomszédságában két új üzlet nyílt meg.“ Pedig éppen ellenkezőleg, az adott tényekből a következtetésnek így kell szólnia: Az iskolai épület, úgy az iskolalátogatásra mint a közforgalomra nézve, oly előnyös helyen fekszik, hogy mihelyt az iskolai épületben lévő bolt üresen maradt, azonnal tőzsomszédságában két új üzlet nyílt meg. Ebből, kifejezésül, kiszámíthatni a hitközség kárát és az elmaradt haszont.

Visszasan adatik elő a t. közigazgatási bizottság által Márkus János b-gyulai tanító ügye is, midőn kétségbe vonja azt, hogy a Nagyméltóságú Miniszterium eljárásukat helyeselte volna. Azonban ez iránt bővebben nyilatkozni azért tartjuk feleslegesnek, mivel ez ügyben az iratok ugyis a magas kormánytól vannak és elég leszen azokra ezáltal hivatkozni.

Midőn a feliratunkban előadott tények és állítások közül a tek. közigazgatási bizottság egyet sem czáfolhatott meg, jónak vélte hangsúlyozni azt, hogy az „állam elég erős arra, hogy őket (a tanítókat) megvédje.“ Mi is erősnek és hatalmasnak tartjuk és azt hisszük, hogy az állami jólét gyarapításához mi is járunk szerény működésünk által, de mi az államkormányt még bölcsnek is mondjuk, mert nem csak a tanítók egyéni érdekeit fogja megvédeni, hanem a közoktatásügy követelményeit is: összhangzatba kell hozni a tanítókat a tanügygyel. Azt hisszük, hogy bölcsességében a magas kormány, olyan hivatását elhanyagoló tanítót, egy szép és előretö-

rekvő község hátrányára, pártolni nem fog, kivált mostan, midőn a szocializmus még nem szünt gyuananyagot keresni.

Mindezek után tiszteletteljesen ismertetjük a mult évi Julius hó 23-án 2779. sz. a. tett felterjesztésünkben foglalt alváltatás kérésünket: méltóztassék kegyelmesen Békésvármegye Tekintetes közigazgatási bizottságának, hogy a pályázathirdetésre, illetőleg tanítói választásra vonatkozó consistoriális határozatokat jogerőre emelkedettnek tekintse, és az ügy további törvényes fejlődése ellen akadályokat ne gördítsen.

Kelt Aradon, a román gkel. Consistoriumnak 1893. évi február hó 23-án tartott üléséből. Metianu János s. k. aradi gör. kel. püspök.

Eddig a szelid hangú felebbezés, a melyért olyan hevesen támadták meg Metianu János püspököt.

Nem füzünk hozzá semmi megjegyzést, csak azt konstatáljuk még, hogy ugyancsak Békésvármegye közigazgatási bizottságával szemben egy teljesen analóg esetben a kultuszminister a következőleg döntött.

Méltóságos és Főtisztelendő Metianu János aradi gör. kel. Püspök urnak Aradon.

Békésvármegye közigazgatási bizottsága téves értesítésének folyamánya volt az, hogy ezen közigazgatási bizottság 1881. évi 1461. szám alatt kelt és Márkás János békésvármegyei gör. kel. tanítót állomásába visszahelyező határozatát megerősítettem.

Most azonban, a midőn Méltóságod 1882. év december hava 10-én 1355 sz. a. kelt felterjesztéséből ezen tanító fegyelmi ügyére nézve kimerítőbb felvilágosítást nyertem, indítatva érzem magamat, Békésvármegye közigazgatási bizottságát oda utasítani, hogy a gör. kel. egyházhatóság törvényes jogkörébe való beavatkozástól tartózkodjék és a kérdéses fegyelmi vizsgálat szabályszerű lefolyása ellen akadályokat ne gördítsen.

Felkérem azonban méltóságodat, hogy a fegyelmi eljárás eredményét velem annak idején tudatni méltóztassék.

Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilváníását.

Budapestben, 1883. évi január hó 25-én. Trefort, s. k.

Időjárás.

Légnomás: reggel 7 órákor 760.0 mm., délután 2 órákor 757.8 mm. Hőmérsék: reggel 7 órákor C° + 11.8, délután 2 órákor C° + 20.7. Szél iránya és ereje: reggel 7 órákor EN. 3. délután 2 órákor EN. 4. Felhőzet: reggel derült, délután többnyire derült. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

Adóhivatal Borosjenőn.

— Bizottsági jelentés. —

Arad, május 12.

Fontos határozatot hozott Aradvármegye közigazgatási bizottsága e hó 9-én tartott ülésében a borosjenői járás községeinek azon kérévényére, melylyel egy adóhivatalnak Borosjenőn leendő felállítását kéri.

Örömmel üdvözljük a közigazgatási bizottság pártoló határozatát, melylyel a borosjenői szolgabírói járás községeinek egy adóhivatalhoz leendő kapcsolását kontemplálja, mert a járás községei ma még három adóhivatal területéhez tartoznak, a mi bizony visszás állapot s nem egyszer ad alkalmat a félreértésekre.

A községek kérévényét a közigazgatási bizottság következő jelentése kapcsán terjeszti fel a pénzügyministerhez.

A borosjenői szolgabírói járás községeinek egy kir. adóhivatalnak Borosjenőn leendő felállítása tárgyában Aradvármegye közigazgatási bizottsága által folyó hó 9-én tartott ülésében hozott 1810. k. b. 892. szám alábbi határozatát további intézkedés végett van szerencsém tisztelettel felterjeszteni:

A borosjenői szolgabírói járás községeinek kérévénye, melyben Borosjenőn egy m. kir. adóhivatal felállítását kérelmezik, a kért hivatal rendszeresítése végett a nagyméltóságú m. kir. pénzügyministeriumhoz pártolólag felterjeszteni határozatátik.

Mert:

A borosjenői szolgabírói járás jelenlegi pénzügyi beosztása szerint három kir. adóhivatalhoz tartozik, és pedig a járás 17 községéből négy a kisjenői, nyolcz község a buttyini és öt község a pankotai kir. adóhivatalhoz van beosztva, a járás központja pedig Borosjenő, hol kir. járásbírói és teklekönyvi hatóság, egy m. kir. honvéd zászlóalj, szolgabírói, csendőrs állomás, pénzügyi, gyártelep és pénzügyi-szakasz központosítva van, egy kir. közigazgatási felállítás pedig legközelebb várható, e szerint a járás községei és lakosai hivatali és magán dolgaikat egy helyen elintéztetik, ha azonban a kir. adóhivatalnál van dolguk, e végett már hosszabb utat más járásba, más helységbe kell tenniök; hogy pedig ezen helyzet a felekre nézve terhes és költséges, az államkincstár nézve pedig, miután a pénzügyi adminisztráció nehezíti, nem előnyös, ez a fennforgó körülményekből önként következethető.

Az Aradváros és Aradmegye területén jelenleg lévő öt kir. adóhivatal szaporítását úgy a megye és város folytonos közgazdasági fejlődése, mint a pénzügyi közigazgatás nagymérvű fejlesztése okvetlenül teszi szükségessé, miután úgy az előbbi, mint kivált az utóbbi a kir. adóhivatalokhoz nagyobb és nagyobb igényeket támaszt, melyeknek mostani létszámuk mellett továbbra is megfelelni képesek nem lesznek, és nagy területüknel fogva az épen felekké szűkülettel érintkező adóhivataloknál annyira közvetlenül személy- és helyismeretet és általános áttekintést elvesztik.

Miután ezen szükséges hivatal-szaporítás elől a nagyméltóságú Ministerium, úgy mint közel multban több más helyen, Aradmegyében sem fog elzárkózhatni, azon kérdés merül fel, hogy hol állítandó fel a szervezendő kir. adóhivatal, és erre nézve a megye közigazgatási beosztása és közgazdasági viszonyai okvetlenül Borosjenőre utalnak, — mely a megye keleti részének legnagyobb községe és egy nagy vidéknek központja, — még az esetben is, ha az ottan felállítandó kir. adóhivatalhoz csak a borosjenői szolgabírói járás osztatnék be, miután ez arra nézve magában is elég nagy, a mennyiben 17 községet, 11 községi jegyzőséggel és 31,800 lakossal foglal magában;

egyenes adója kitesz 126,000 frtot,
fogyasztási és italmérési adója 40,400 frt,
dohány-tözsde-bérek 450 frt,
jog- és bélyegilleték átlaga 10,000 frtot.

Ha ezekhez a járásban lévő és a philloxera-rovar pusztításai miatt folytonos változáson átmenő nagy szőlőterület, szépszámú dohánytermelők, a Borosjenőn állomásozó honvéd zászlóalj, és az állami hivatalok személyzete hozzászámítottatik, kétségtelenül kitűnik, hogy maga a borosjenői járás egy három tisztviselőből álló adóhivatalnak nagyon is elég dolgot ad. — Amennyiben pedig a nagyméltóságú Ministerium a borosjenői járást magában egy adóhivatalra elég nagynak nem találná, a rendszeresíteni kért új adóhivatal kerülete a kisjenői és pankotai kir. adóhivatalok amugy is nagy kerületeinek Borosjenőhöz közel fekvő községeikkel könnyen nagyobbítható volna.

A mi a felállítandó hivatal elhelyezését illeti, az Borosjenőn nehézségekbe nem fog ütközni, mert vagy az uradalmi épületek valamelyikében, vagy az elégi számban levő egyéb magánépületek közt az adóhivatali szabályoknak megfelelő helyiség méltányos bér mellett akadály nélkül lesz megszerezhető, amennyiben pedig az állampénztár akár a hivatal szervezése alkalmával, akár későbbben érdekeinek inkább megfelelőnek látná az adóhivatal részére épületet emelni, a hivatal felállítását kérelmező községek az építéshez mérsékelt hozzájárulásukat bizonyára meg nem fogják tagadni.

Aradmegye közigazgatási bizottságának Aradon, 1893. évi május hó 9-iké napján tartott üléséből.

Fábián László,
főispán.

Krausz József,
kir. pénzügyigazgató.

Időjósítás a mai napra.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Május 13. —

Változó felhőzet. — Enyhe. — Helyenként csapadék.

H I R E K.

Május 13. Szombat. Róm. kath. naptár: Szervác. — Protestáns naptár: Szervác. — Izraelita naptár: Behar. — Görög-keleti naptár (május 1.): Jer. — A nap két 4 óra 27 perczkor. nyugszik 7 óra 26 perczkor.

Szabadságharczi ereklyék orsz. muzeuma (színházépület, II-ik emelet) nyitva mindennap délelőtt 9—12 és délután 2—4 óráig.

Kölcsey-Könyvtár nyitva van kedden, és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: polgári iskola, földszint.

Az „Aradi Közlöny“-re előfizetheti. bármely naptól, egy óra 1 forintjával, vidéken postai széküldéssel 1 frt és 20 krajczárral. A fűrdőidény alatt a kiadónival pontosan megküldi az „Aradi Közlöny“-t az esetben is, ha az előfizető tartózkodási helyét többször változtatja. Levelezőlapon nyilvánított kívánságra a kiadónival a lapot 8 napon át díjtalanul bárkinek megküldi.

— Személyi hir. Vály Béla dr, a jeles színész-történész tegnap városunkban időzött. Az estelivonattal utazott vissza a fővárosba.

— A hivatalos lapból. A király Peller Pál veszprémi papnöveldei igazgatót, a Mura folyó melletti Szent Keresztről nevezett kereszturi javadalmas apáttá nevezte ki.

— Áldozó csütörtök. Lezajlott a róm. katolikus egyháznak egyik legnagyobb ünnepe, az áldozó csütörtök is. A délelőtt 10 órai fényes istentiszteleten zsufolásig volt megtele a templom hajója hívőkkel. A nagymisén Jánosy Demjén dr minorita rendfőnök czelebrált fényes segédlettel, a kóruson Csák Czirjék minoritarendű áldozár énekelt egyházi zeneszerzeményeket.

— Arad a Maros. Aradváros mérnöki hivatalába naponta hatszor is érkezik jelentés a vizállásról. A tegnapi nap folyamán ismét áradt a mi szöke folyónk nyolcz centiméterrel. A viz folyamán nagy tömegben uszik piszkos hab, mely legjobb hírnöke az áradásnak. Az uszodák felállításáról egyelőre szó sem lehet.

— A honvédség gyakorlatai. Mint értesülünk, a 7. hadtestnek szeptember 11 és 12-én Buttyin, Gurahoncz, és Dézna környékén tartandó zárógyakorlatain részt fog venni a lugosi sátorgyakorlatban összpontosítandó 46. honvéd gyalogdandár, mely a verseczi 7. és a lugosi 8. ezredből áll.

— A főjegyző szabadságon. Institoris Kálmán, Aradváros főjegyzőinek — mint már jeleztük — a törvényhatósági bizottság egészségének helyreállítása céljából hat heti szabadságidőt engedélyezett. A főjegyző, ha a felhalmozott munkaanyag nem tartja fogva, e hó végén, ellenesetben pedig jövő hóban utazik Karlsbadba.

— A baktreológiai tanfolyam. A budapesti baktreológiai tanfolyam megnyitását, melyre Posgay Lajos dr, városi tisztii főorvos szabadságidőt s 100 frt segélyt kapott Arad városától, e hó 15-éről jövő hó elsejére halasztották el. Így a főorvos csak május hó 31-én utazik fel a kurzusos való részvételre.

— Fagyos szentek. Egy fagyosszent népnaptár — hál' Istennek — nyári ruhában, kellemes meleg ájében éltük keresztül, még csak két napon essünk tul — aztán jó lesz minden. A 25-iki Orbán napja az már csak olyan jámbor ijesztgetés. Ez a félelmes három nap. A felső tengereken ilyenkor olvad meg a jég, hó, s lehűtven a tengert, az áramlataival hűvös északi szelekkel traktál minket is. Igaz ugyan, hogy Falb Rudolf tanár holnaputánra jósolt egy kritikus napot, de ez oly tág határok közt mozog, hogy épuj előfordulhat a Balkánon, mint Angliában, vagy épen — nálunk. A kellemes idő sok sétálónak adott a szájába ilyen elmés párbeszédet:

— Kitűnő idő van.

— Csakugyan az.

— Szépen süt a nap.

— Főlségesen.

— Jó mulatást.

— Hasonléképen.

A parkok, a liget tömve voltak közönséggel, kik rajonganak a szabad természet után.

— Lelkeszjölölések. A nagyszalontai ref. egyházmegyében két lelkeszi állomásra megtörtént a kijelölés, a Szél Kálmán esperes elnökléte alatt tartott ülésben. A b. bősörményi állásra 11 pályázó közül kijelöltettek: Onodi Sándor m.-gyáni, Kálmán Dezső

ujfehértói, Zsigmond Ferencz ártándi rendes, Fogarasi Bálint radnallippi missiói lelkész, Budai János békési segéd lelkész. Az okányi lelkészállás 14 pályázó közül: Márk Ferencz harsányi, Csák József m-gyorki, Miklós Béla erdőgyaraki rendes, Holkó József n. kereki s. lelkész, Szabó József szintyei lelkész-tanító.

— **Befejezett vizsgálat.** Szida György, román-világosi jegyző ellen, mint tudjuk, annak idejében fegyelmi vizsgálat lévén elrendelve, őt az alispán állásától felfüggesztette. Most — mint értesülünk — a vizsgálat befejezést nyert, s Szida állásából végleg elbocsájtott. Az megüresedett helyre a pályázatot kiírták.

— **Tisztelgés.** Az aradi izr. nőegylet ma d. e. fél tizenkét órakor és az aradi izr. iskolák tanítótestülete háromnegyed 12 órakor fognak tisztelni Bing Vilmosnál, az aradi izr. hitközség és iskolaszék elnökénél abból az alkalomból, hogy szeretetreméltó leányát, Bing Betty kisasszonyt vasárnap vezeti oltár elé Tolnai János dr. aradi ügyvéd. Az izr. hitközség képviselői és a jótékony intézetek előjárói vasárnap d. e. fél tizenkét órakor fognak tisztelni.

— **Apponyi a polgári házasság mellett.** A nagy miniszterelnök-aspirans akármennyire szinokol is a képviselőházban a polgári házasság ellen, in praxi — úgy látszik — mégis csak mellette foglal állást. Mert hát igaz ugyan, hogy szép élet a legényélet, de mégis csak jobb az embernek beházásodni a — biztos milliókba. A multkor a képviselőház folyósóján így szólt Apponyihoz egy képviselő:

— Hallom, hogy házasodol, méltóságos uram!

— Meglehet! — válaszolt vállatvonva ő.

— De úgy hallom, hogy zsidó asszonyt veszel nőül.

— Az is meglehet.

S a hir nem is nélkülöz minden alapot, mert már sokaknak feltűnt, hogy ő méltósága sokat forgolódik a főváros egy szellemes, fess zsidóasszonya mellett, kinek még az a jó tulajdonsága is meg van, hogy — hat millió örököse. Lám, lám; vannak a polgári házasságnak titkos jó barátai is.

— **Utóállítás, kihallgatás.** Aradvárosánál tegnap volt a katonai utóállítás, melyen a jelentkezett 50 hadköteles közül bevált 15 legény, kik most már ehetik három évig a „császár kenyerét”. Volt még kihallgatás is. Azokat az ípséket vezették elő, kik a főszórazóról igazolatlanul elmaradtak. A folyosó szorongtak a drukkáló alakok, kik bizonyára valami életrevaló föllentésen törték a fejüket. Az eredményt még nem lehet tudni.

— **Szépül a város.** Arad határozottan a haladás rohamos fokán van. Nemcsak hogy a szoroson vett belváros épül, s ontja a szebbnél-szebb házakat, de most már a mellék utcákon is fel-felüti a fejt két készülöben levő lakház. Utóbb az Orczy-utczába torkolló különben egészséges levegőjü, de silány kinézésű utcák nyernek lendületet. Legújában Bene Gyula kapott engedélyt egy diszes földszintes ház építésére az Edelspacher-utczában.

— **Megkéselt szabó.** Azt tartja a közmondás, hogy egyik holló nem vájja ki a másiknak a szemét, pedig bizony megtörténik az is. Tegnap éjjel békésen vonult haza Szida Miklós, becsületes szabómester, s találkozott az utcán kollégájával, Borla Istvánnal, ki szintén posztómérnök — endetail.

— Hová, háová?

— Megyek haza.

— De biz nem mégy!

Erre aztán szó után szó, denique hajba kaptak. Borla sem volt rest — s miután Szidának már régi haragosa — kapta magát, s zsebkését belévágta társába. Majd az arcán ejtett több szurást. Az orvosi vélemény szerint a kecske

megmarad, de a káposzta nem lakik jól. Borla ur tanulmányozni fogja a börtönügyet.

— **Összetört lóvasuti kocsi.** Azt tartja Marien György, mikalakai czivis, hogy az ember belső része megkívánja néha a szeszt. S ő a néha szót azonosítván a mindiggyel, napi munkarendjébe is felvette a kellő mennyiségű kupicza felöntését. Csütörtökön is illuminált állapotban hajtott ki a Mittelmann-féle szeszgyárból, s az épen arra vonuló lóvasuti kocsit úgy oldalba bökte, hogy az behorpadt, s nagy értékű sérülést szenvedett. Az ípsét természetesen behurczolták Nyáry elé, hol becsületszó alatt, négyféle néven mutatta be magát.

— Hogy hívják? —

Szünet után egy név.

— Hogy mondta?

Másik, hangzatosabb név, s így, míg a római négyesig eljutott. Az alkapitány saját külön kijózanító intézetében helyezte el az atyafit, majd ártatlan multságáért két napi ingyen szállásra tartotta méltónak.

— **Szerencsétlenség a Maroson.** Hat tordosi oláh embernek dolga volt Rápolyt, hunyadmegyei faluban. Visszatérőben a révész nem akarta őket a tordosi kompon átszállítani, miután csak gyalogosok, a kiket rendes körülmények között csolnakon visz át a Maros másik partjára. Beleültek tehát a lélekvesztőbe, a mely a hét nehéz ember terhe alatt megáradt folyó közepén sülyedezni kezdett s végre egészen alámerült. Ketten az utasok közül kimenekültek őt az onban, köztük a révész is vízbe fuladt. Holttestüket mindeddig nem fogták ki.

— **Kocsin vitték be.** Vannak pillanatok az emberi életben, midőn elfelejtjük azt, hogy az az átkozottul gyorslábú idő meglehetősen sulylyal nehezedik vállainkra, s ifjonti hévvel kezdünk oly dologba, melynek a vége rendszerint nem üt be. Hasonlólag járt Tyoszeszk Aika, csicsérmondorlaci 45 éves amazon is. A némbér nem él az urával, s néha napján excommodál teljesen magánjellegű kirándulásokat. Ilyenkor aztán meglátogatja városunkat, s ámbár nem nyilatkozik annak feltűnő haladásáról, de rendszeresen — tánczolás berug. Tegnap is a főtéren bukdácsolt s miután látnivaló volt, hogy így aligha éri el kies hazáját, föltették egy kocsira, s úgy szállították be a torony alá, hol kinyugodhatja magát a — priecesen.

— **Kedvezmény a torna versenyre utazók-nak.** Piros pünkösöd napján gyűl össze Magyarország ifjúsága az ország szívében, hogy ott az ország színe előtt tartandó tornajátékokban mutassák be: quid valeant humeri? A magyar államvasutak igazgatósága ebből az alkalomból a tornaversenyre utazó ifjúságot azon rendkívüli kedvezményben részesíti, hogy oda és vissza III. osztályu jeggyel II. osztályban utazhatnak.

— **Pályázatok.** A győri ítélőtábla kerületében több joggyakornoki állás. — Az aranyos-maróti törvényszéknél albiroi állás 2 hét alatt. — A nagyváradi ítélőtábla kerületében három joggyakornoki állás 2 hét alatt. — A győri törvényszéknél aljegyzői állás 2 hét alatt. — A budapesti kincstári jogügyi igazgatóságnál irudasegédtszti állás 3 hét alatt.

H y m e n .

Föder Gusztáv, jónévű kisiparos e hó 22-én délután esküszik örök hűséget az aradi minoriták templomában Schrod Károly bájos és házi erényekben gazdag leányának, Juliskának.

Kökényessy János makói derék, törekvő hivatalnok f. hó 4-én váltott jegyet Baraczkán özv. Finger Jánosné bájos és szeretetreméltó leányával, Irmaival.

S p o r t .

— **Aradiak az országos tornaversenyen.** Mint már jeleztük, az aradi kir. főgymnázium, állami főreáliskola és tanítóképzőintézet részéről mintegy 60 növendék vesz részt a budapesti országos tornaversenyen Nagy Sándor tornatanár vezetése alatt. A résztvevő tornászok elutazásuk előtt e hó 17-én délután 5 órakor a liceum tornaudvarán disztornázást rendeznek, a következő sorrenddel. Felvonulás. Szabadgyakorlatok. Katonai rendgyakorlatok. Általános szertornázás 6 csapatban. Versenyek:

a) rudgrás, b) sulydobás távolra, c) sulydobás magasba, d) versenyfutás, e) távugrás, f) magasugrás. Játék. A disztornázásra 30 kros belépőjegyek vannak kibocsájtva, a melyek jövedelme a szegényebb sorsu versenyzők utiköltségének fedezésére szolgál. Az ifjúság disztornázását melegen ajánljuk a nagy közönség figyelmébe. A versenyre Nagy Sándor tornatanáron kívül Himpfner Béla, igazgató, Dömötör László és Kara Győző tanárok utaznak fel az ifjúsággal.

— **Dijazott lövészek.** Az aradi polg. lövészegylet által 1893. évi május hó 11-én tartott rendes verseny díjlövészet eredményéről következő kimutatást kaptuk; A mély lövészekre kitűzött díjat nyerte; az elsőt Magyar Ferencz szeglövessel, a 2-at Scherhag János 4-es lövessel. A körtáblára kitűzött díjakat nyerték: Az elsőt Klein Ignác, a 2-at Kotz Károly, a 3-at Domonkos Lajos, a 4-et Magyar Ferencz. Találókát löttek:

	Szeg	4	8	2	1
Magyar Ferencz	1	—	7	10	6
Scherhag Jakab	—	1	5	9	7
Klein Ignác	—	—	13	19	14
Kosz Károly	—	—	10	17	13
Heinz Gábor	—	—	8	16	11
Koch Gusztáv	—	—	6	12	10

Egyletek, Társulatok.

(*) **Figyelmeztetés.** Az Aradvidéki Tanítóegylet azon tagjait, kik a Buttyinban tartandó közgyűlés alkalmával szállást igényelnek, — figyelmeztetnek, miszerint eziránt f. hó 15-ig jelentkezzenek, hogy a szállásjegyek részükre megküldhetők legyenek. A rendezőség.

(*) **A Kölcsey-Dalkör** holnap, vasárnap délután 4 órakor tartja rendes helyiségében évi tisztújító közgyűlést, melyen több fontos ügy kerül elintézés alá. Az egylet elnöksége minél számosabb megjelenésre kéri fel a tagokat.

(*) **Az aradi jótékony polgári egylet 1893.** évi május 14-én d. e. 10 órakor a városháza emeleti kis termében rendkívüli közgyűlést tart, melyről az egylet tagjait azon megjegyzéssel értesíti az elnökség, hogy a megjelent tagok számára való tekintet nélkül fognak határozni. Tárgy: az egylet tulajdonát képező egy aradi első takarékpénztári részvény alapján a takarékpénztár által kibocsátandó újabb részvény vétele, esetleg az elővételi jognak értékesítése.

(*) **Az aradi honvédegyelet** tegnap délután 5 órakor Lukácsy Miklós elnöktele alatt választmányi ülést tartott, melyben tudomásul vették az országos honvédegyülésre kiküldöttek jelentését. A május 21-én megtartandó budai honvédszobor leleplezése ünnepélyére kiküldve lettek: Lukácsy Miklós, Sima István, Simon Gábor és Janka József. Több segélyezési ügy elintézése után az ülés véget ért.

Mulatságok.

Május 22. A battonyai vöröskereszt-egylet fényes táncvigalma.

Május 27. Az aradi kir. főgymnasium ifjúságának majálisa (Csálai erdő.)

Junius 1. Az aradi hadász- és hadastyán-egylet juniálisa. (Csálai erdő.)

Junius 4. A magyarvárosi asztaltársaság juniálisa (Csálai erdő.)

(=) **Diákmajális.** Az aradi kir. főgymnázium és állami főreáliskola ifjúsága f. hó 27-én tartja a csálai erdőben nagy szabásúnak ígérkező majálisát. A rendezőség, élén Fényes Dezső tanár és Habereg Gyula főrendezővel, mindent elkövet a siker érdekében. Teljesen újra fogják szervezni a mulatságot, változatossá, érdekessé teszik annak ama részét is, mely eddig jobbadán semmivel tölt el, a — délelőttet. Nagy Sándor tornatanár vezetése alatt fognak végbemenni a különböző versenyek, melyeknek győztesei jutalmat nyernek. Formális színelőadások lesznek, nemkülönbön egyes témák exabruptó fejtegetése, melyek nemkevessé képesek érdeket kölcsönözni a mulatságnak. Délután 3 órakor aztán megkezdődik a táncz. Ebbe aztán belevegyül nemcsak az ifjúság, de mondhatni egész Aradváros. A köröndön belül láthatni a szédítő keringőben felcsillanó egyenruhát, az ifju könnyű, világos kabátja mellett a középkori ember ko-

molyabb szalonruháját, mert itt lerombolja a korlátokat, melyek alantas és fölebbvaló, civil és katona közt van, az együttérzet, jóleső — öröm.

(=) **A polgári fiúiskola majálisa.** Az arad-városi polgári fiúiskola ma tartja majálisát a családi nagyerdőben. A nép korán reggel zene-szóval vonul ki a családi erdőbe, hol különböző játékokkal töltik el a délelőttöt. Délben társas ebéd, délután pedig tánc lesz, mely valószínűleg kiválóan kivirradtig fog tartani. Mindez természetesen csak úgy teljesül, ha az idő kedvez. Mikor e sorokat írjuk, még körül csillagos az ég.

(=) **Műkedvelők a ligetben.** Az aradi magyar ifjak műkedvelő köre pünkösöd másodnapján a városligeti vendéglő nagytermében az aradi szegény tanulók javára táncszívalommal egybekötött műkedvelői előadást rendez. Szinre fog kerülni a „Számadó leánya” című eredeti népszimű, melyet Rigly János írt és rendez. Előadás után előképek lesznek.

Színház, irodalom és művészet.

— **Nebántsvirág Nagyváradon.** Kezdenek odaát belemelegedni az operettekbe. A primadonnáról, de általában az egész előadásról elragadtatással irnak a váradi kollégák. A legutóbbi kritika így szól: „Minden ízében kiváló sikerrel lefolyt szini estéről kell referálnunk. V. Margó Célia asszony ma oly alakítást mutatott be a Nebántsvirág című szerepében, amelylyel míg egyrészt föltétlenül meghódította közönségünket, másrészt az idej operette előadások iránt szokatlanul nagy érdeklődést keltett föl. Igazán, nem tudjuk, hogy a kitűnő primadonna bemutatott sokoldalúságának melyikét méltányoljuk előbb; ma ép úgy hatott remek énekelőadása, mint finom izléssel, chikkel pointírozott játékával. Szinte látni való volt, hogy élettelen játékával mennyire felvillanyozta környezetét is, a mely ma egyenkint és összesen derekasan megálta helyét. A jók között legjobbak voltak: Róuaszkó (Celestin), Balassa (Chateau Gibus őrnagy), Hunyadi (Fernand de Champhatreux). A zenekar hiányát ma a szinpadai előadás nagy eleveisége folytán nem igen éreztük; különben is e műben nem annyira a hangtömeg, mint az egyesek szerepe által kívánt hatni a szerző. A mai estihez hasonló bizonyára nagyban fogja fokozni a közönség jó véleményét s érdeklődését a szintársulat iránt.”

* **Irmuska haragszik Aradra.** Szinte e sem hinné az ember, hogy az az ábrándos szemű művésznő haragudni is tud, pedig úgy van! Török Irma, a mi-nykor szendénk haragszik — Aradra. Városunk egy előkelő urnőjéhez tegnap irt levelet, melyben annak szives gratulációit köszöni meg s levele végén kijelenti, hogy ő app-rehendál Aradra, az ő legkedvesebb városára, hol rózsákkal vetették meg jövődő babérainak ágát. Haragszik pedig azért, mert a vértanuk városa nagy sikerei után sem hívta meg vendégjátékra, holott ez neki lehető legnagyobb öröme szolgált volna. Más városok pedig — hol csak hírből ismerték — nyakra-főre küldték ajánlataikat. Pedig Isten látja lelkünket, nem rajtunk mult, de a szini szezonon. Miért nyult olyan — röv idre? Hanem hát még nem késő; láthatjuk mi őt, ha később is. Hiszen mindennap erősödik az a tehetség, mely a mi deszkáinkon fejlődött ki, s melyre Aradváros mindenkor büszke lesz. A „kis” nagy művésznő így végzi levelét: arczképet is küldenek, de ami jó volt, azt mind elvette a — sajtó. Oh az a sajtó, az a rossz sajtó. No ha közénk jön, mi nem az arczképét, de őt magát kérjük vissza a fővárostól. Akkor csak nem fog haragudni Aradra?

* **Az ezredik föllépés.** V. Margó Célia asszony, a nagyváradi szinkor primadonnája csütörtökön lépett föl ezredszer. Azon alkalomból egyik helyi lap több érdekes dolgot cseveg el olvasóinak. Felfedi a primadonnában férjének, a „Szultán” széptehetségü komponensének — társ-szerzőjét. V. Margó Célia tudvalevőleg a népszínház tagja, hova nem akarták szerződtetni egyidőben, mivel kifodózték a tehetség hiányt.

Törvénytörések.

§ Halmazsán Vaszi és társai. Új czég, jőnevű közkeresítő társaság. Különbözik pedig a központi irodájuk Budapesten volt felállítva.

Azonban főkokat tartottak a vidéken minden községben. Elvük volt: olcsón és jól. Ebből az alapelvől kiindulva össze is lopkodtak mindent, ami a kezük ügyébe esett. Pálinka, pénz, méhkas, méz, egyéb eféle hasznos házi eszköz érintetlenül nem maradt fölök. Egyszer aztán rajta vesztettek. Az új cség csődöt mondott. Ők ugyan tagadtak, de azért a főnökök 3, a czégtársak pedig 2—2 évi fegyházat kaptak — végkielégítésül.

§ **Daróc Mihályt elverték.** El bizony, még pedig olyan formán, hogy kilesték, mikor tartózkodik otthon. Akkor aztán rája törtek, s alaposan helybenhagyták. Az aradi törvénytörések tegnap tárgyalta az ügyet, s az udvariatlan vendégeket, Czirla Pávét, Komlosán Vasziét, Komlosán Juont és Palkó Juont magánlak megsértésének büntette miatt 6—6 havi börtönre ítélte.

Táviratok.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 12. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőházi ülés további folyamáról tudósítónk a következőket sürgönyzi:

A ház ezután még 7 szakaszt tárgyalta a javaslatból minden fontosabb mozzanat nélkül.

Ülés végén Polonyi Géza a honvédszobor meghívóját akarta kitűzteni a holnapi napirendre.

Elnök: A meghívó még nincs bejelentve, a napirendre tehát nem tűzhető ki. (Polonyit valóság galkinevették.)

Szala Imre indítványozta, hogy a ház ülésszék délután is öttől hét óráig.

Nem fogadták el.

Holnap a vitát ismét reggel kilencz-kor kezdik.

Pénzügyi konferencia.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.) Wekerle Sándor dr miniszterelnök ma délelőtt hosszabb konferenciát tartott Kautz Gyula dr a magyar-osztr. nemzeti bank kormányzójával.

A honvédszobor és a képviselőház.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.) A honvédszobor leleplezési ünnepélye ügyében Wekerle Sándor miniszterelnök a mai ülés alatt tanácskozássra hívta a pártok különböző tagjait, hogy a képviselőháznak az ünnepélyen való részvétele tárgyában lehetőleg egyöntetű megállapodásra jussanak. Ez értekezleten abban állapodtak meg, hogy a képviselőházat nagyobb küldöttség képviselje s az elnök koszorut tegyen a szoborra a képviselőház nevében. Ezt a megállapodást holnap terjeszti az elnök a ház elé.

Budapest, május 12. (Saját tud. táv.) A szabadelvűpárt hozzájárult ahhoz, hogy a honvédszobor leleplezésén a képviselőház küldöttségileg képviseltessék s az elnök megkoszorúzza a szobrot.

A Hadik-Atzél affaire.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.) Batthyány Elemér, Keglevich István, Elek Gusztáv és Kund Jenő nyilatkoznak a Hadik-Atzél ügyről. A segédek az ügyet elintézték, bár e felek már készültek a párbajra.

A függetlenségi pártból.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.) Fölötte heves és szenvedélyes ülése volt a függetlenségi pártnak. Polonyi izgatása kivitte, hogy a függetlenségi pártok a z o n k ö z ö s m e g á l l a p o d á s á t, hogy a honvédszobor leleplezésénél a ház küldöttségileg jelen-

jek meg, n e m f o g a d t á k e l, hanem követelni fogják, hogy a ház és a kormány testületileg jelenjék meg. E ö t v ö s ügyében s e m s i k e r ü l t a b é k i t é s. A párt egyrésze helyteleníti, másik része helyesli, hogy Kun, Szacs-vay és Szederkényi megtámadták a bizottságban a kormány javaslatát. A fejetlenség a pártban rengeteg.

Budapest, május 12. (Saj. tud. táv.) A függetlenségi pártban teljes bomlás uralkodik. Eötvös tudvalevőleg keményen megtámadta Kun Miklóst, Szacs-vay Sándort és Szederkényi Nándort, mert a bizottságban az egyházpolitikai javaslatokat bíralták. A főrendiház állásfoglalása után — úgy mond — ilyesmi nem tűrhető. A kik ilyet tesznek, megérdemlik, hogy a pártból kitűnjek. Eötvös kijelentette hogy inkább kilép a pártból, sem hogy a reakcióval szövetkezzen. A három megtámadott képviselő ma a párt elé viszi ügyét.

A kormány egyházpolitikája mellett.

Nyitra május 12. (Saj. tud. táv.) A kormány a mai közgyűlésen bizalmat szavaztak.

Győr, május 12. (Saj. tud. táv.) A közgyűlés a kormány bizalmat szavazott egyházpolitikájáért, hozzátevé Tauer Károly nagy lelkesedéssel fogadott pótindítványát. Miután a főrendiház utját állja a nemzet szabadelvű törekvésének, fölíratilag kéri a kormányt és a képviselőházat, hogy a főrendiházat a kornak megfelelően reformálják meg.

Közgazdaság.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1893. május 12.

Magyar aranyjárdék 1/2%	115.—
Magyar aranyjárdék 4%	94.—
Magyar papírjárdék 5%	123.50
Magyar vasúti kölcsön	—
Magyar keleti vasúti államkötvény I. kibocsájtás	—
Magyar keleti vasúti államkötvény II. kibocsájtás	—
Magyar keleti vasúti államkötvény III. kibocsájtás	121.—

Felelős szerkesztő: Vass Géza
távollétében a szerkesztésért felelős: ifj. Gily Ede.

Nyilttér.*

Az aradi polgári takarékpénztár

(Minorita-palota, földszint)

kölcsönöket nyújt ház és földbirtokra

bekebelezés mellett,

20 évi törlesztésre, 100 forint tartozás után évi **8 1/2 forint** tőke és kamat együttes fizetése mellett;

38 évi törlesztésre, 100 forint tartozás után évi **6 forint** tőke és kamat együttes fizetése mellett, vagy **6% kamatra** a tőkének tetszés szerinti időben való törlesztése mellett. **Fennálló kölcsönöket kedvező feltételek mellett convertál.** A kölcsön-ügyletek gyors és előzékeny lebonyolítása biztosítottatik.

273 10—10

Az igazgatóság.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

